

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la respingerea recursului depus de Galina Bornholdt, reprezentată de avocatul Adrian Cebotari, și admiterea recursului depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Galina Bornholdt împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală, cu privire la repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei din 25 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

*(Dosarul nr. 2ra-35/24
NR. PIGD 2-22097868-01-2ra-10012024)*

Stabilirea eronată a cuantumului prejudiciului moral.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. A. Ciubotaru)
Curtea de Apel Chișinău (jud. V. Sîrbu, D. Dulghieru, V. Cotorobai)

18 iunie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursurile depuse de Galina Bornholdt, reprezentată de avocatul Adrian Cebotari, și de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,
Oxana Parfeni,
Gheorghe Stratulat, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 6 iulie 2022, Galina Bornholdt a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală, cu privire la repararea prejudiciului material și moral.

2. În argumentarea acțiunii reclamanta a indicat că la 1 decembrie 2015 de către OUP al SUP al Inspectoratului de Poliție Bălți a fost dispusă începerea urmării penale în privința sa de comiterea infracțiuni prevăzute de art. 352¹ din Codul penal, pe faptul depunerii declarației necorespunzătoare adevărului făcută unui organ competent în vederea producerii unor consecințe juridice.

3. A menționat că, a fost învinuită de faptul că la 25 mai 2015, într-un loc nestabil de organul de urmărire penală, având scopul dobândirii mijloacelor financiare în sumă de 40 000 de Euro de la Vladimir Glavan a depus o cerere de chemare în judecată, în care, la bază a anexat o recipisă din 13 octombrie 2012, cu date necorespunzătoare adevărului, care ulterior a fost prezentată în instanța de judecată situată în mun. Bălți, str. Hotinului 43, pentru producerea unor consecințe juridice, și anume pentru încasarea banilor în sumă de 40 000 de Euro de la Vladimir Glavan.

4. Reclamanta a notat că, în urma pornirii urmării penale, în privința sa au fost efectuate un șir de acțiuni care în primul rând îi provocau starea de stres, o intimidau și divulgau datele acesteia cu caracter personal. Organul de urmărire penală a ridicat și anexat actele referitor la personalitatea reclamantei, narcolog, psihiatru, fișa privind existența antecedentelor penale.

5. A specificat că la 23 ianuarie 2016 a fost chemată din Germania de către ofițerul de urmărire penală și recunoscută în calitate de bănuită, audiată, despre recipisa, unde a declarat că a înaintat o acțiune civilă în judecată privind încasarea datoriei de la fratele său, Vladimir Glavan, a sumei de 40 000 de Euro, iar la bază a pus recipisa scrisă personal de Glavan Vladimir. Cu toate acestea a fost audiată, deși avocatul a depus cerere de scoatere de sub urmărire penală, deoarece între părți există relații civile, la care s-a anexat decizia Curții de Apel Bălți, prin care s-a admis acțiunea civilă și s-a respins acțiunea reconvențională privind declararea nulității recipisei.

6. Reclamanta a afirmat că prin ordonanța din 21 aprilie 2016 a fost pusă sub învinuire de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 352¹ din Codul penal.

7. A susținut că, organul de urmărire penală intenționat a intimidat-o, cu condiția renunțării la recipisă, fapt ce va duce la încetarea urmăririi penale. Urmare acestui fapt la 16 mai 2016 a fost suspendată urmărirea penală pe motivul nestabilirii locului de aflare al învinuitului, fiind aplicată măsura preventivă sub formă de obligarea de a nu părăsi țara la 10 iunie 2016.

8. Reclamanta a precizat că, prin cererea din 6 iulie 2016 s-a solicitat scoaterea de sub urmărire penală, pe motiv că între părți sunt relații civile, și în acest sens s-a anexat încheierea din 29 iunie 2016 a Curții Supreme de Justiție, prin care a fost menținută decizia din 10 martie 2016 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost admis apelul, casată hotărârea din 2 noiembrie 2015 a Judecătorei Bălți și s-a emis o nouă hotărâre, prin care acțiunea inițială a fost admisă, s-a încasat de la Vladimir Glavan în beneficiul Galinei Bornholdt suma de 40 000 de Euro și cheltuieli de judecată 43 480 de lei, iar acțiunea reconvențională a fost respinsă. Prin ordonanța procurorului din 15 iulie 2016 cererea apărătorului a fost respinsă. La 27 aprilie 2018 s-a dispus reluarea urmăririi penale, cauza penală a fost luată la evidență de către Procuratura Generală. Prin comunicatul din 4 iulie 2018 s-a menționat caracterul îndelungat și incomplet al urmăririi penale, fiind date indicații pe caz. Organul de urmărire penală a ridicat copiile dosarului de executare, iar prin ordonanța din 22 iunie 2018 s-a dispus conexarea mai multor cauze penale.

9. Reclamanta a relatat că la 5 octombrie 2018, Procuratura mun. Bălți, prin ordonanță a dispus completarea învinuirii aduse, unde deja aceasta era

învinuită de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 352¹ din Codul penal, art. 27 și art. 190 alin.(5) din Codul penal și art. 190 alin.(4) din Codul penal. La 18 octombrie 2018, procurorul prin demers a solicitat instanței de judecată aplicarea măsurii preventive pe un termen de 30 zile în privința sa. Prin încheierea din 30 octombrie 2018 a Judecătoriei Bălți, demersul acuzatorului de stat a fost respins. La 26 octombrie 2018, toate ilegalitățile au fost deplânse, însă la 9 noiembrie 2018 plângerea a fost respinsă.

10. Galina Bornholdt a explicat că la 27 februarie 2019, urmărirea penală a fost finisată, procurorul a întocmit rechizitoriu și a trimis cauza în judecată. Prima ședință a avut loc la 8 aprilie 2019, ulterior, la 4 iunie 2019, 5 iunie 2019, 6 iunie 2019, 7 iulie 2019 au fost petrecute ședinței de judecată, în ședința din 5 iunie 2019 reclamanta a depus declarații, iar din cauza neprezentării părților vătămate, ședința s-a amânat pentru 11 septembrie 2019. Din cauza unei intervenții chirurgicale în privința fiului său, reclamanta a fost în imposibilitate de a se prezenta la ședințele de judecată din 18 septembrie 2019, 23 septembrie 2019, 30 septembrie 2019 și 1 octombrie 2019. Instanța de judecată a dispus petrecerea ședințelor de judecată pentru 11 noiembrie 2019, 13 noiembrie 2019 și 15 noiembrie 2019. Reclamanta a participat la ședințele de judecată din 17, 18, 19, 20 februarie 2020, 1, 2, 3, 4, 5 februarie 2021. Între timp au fost făcute interpelări către autoritățile de finanțe din Germania, privind stabilirea dacă reclamanta Galina Bornholdt a declarat suma de 40.000 de Euro, fapt ce a general un control din partea serviciilor de finanțe privind averea reclamantei. La 5 februarie 2021 procurorul care susținea acuzarea în această cauză penală a venit cu ordonanță de renunțare la învinuire. La 15 februarie 2021 a fost emisă sentința Judecătoriei Bălți sediul Central, prin care s-a dispus achitarea reclamantei de învinuirea în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 27, art. 190 alin.(5) din Codul penal, art. 190 alin.(4) din Codul penal, art. 352¹ alin.(1) din Codul penal. Sentința a devenit definitivă și irevocabilă prin neatacare.

11. Reclamanta Galina Bornholdt a solicitat încasarea de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, a sumei de 8 900 de lei și 1 671,9 de Euro cu titlu de prejudiciu material, 1 000 000 de lei, prejudiciul moral și 10 000 de lei, cheltuieli de asistență juridică.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

12. Prin hotărârea din 9 noiembrie 2022 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru a fost admisă parțial acțiunea depusă de Galina Bornholdt. S-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul Galinei Bornholdt suma de 1 700 de Euro, conform cursului oficial la momentul executării hotărârii judecătorești cu titlu de cheltuieli suportate în legătură cu chemările în organul de urmărire penal, procuratură, instanță de judecată. S-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul Galinei Bornholdt suma de 100 000 lei cu titlu de prejudiciu moral. S-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul Galinei Bornholdt suma de 4 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate în cauza penală. S-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul Galinei Bornholdt suma de 10 000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate în prezenta cauză. În rest, acțiunea s-a respins ca fiind neîntemeiată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

13. La 10 noiembrie 2022, în termenul stabilit de lege, Galina Bornholdt a declarat apel împotriva hotărârii din 9 noiembrie 2022 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea apelului, casarea parțială a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

14. La 11 noiembrie 2022, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat apel împotriva hotărârii din 9 noiembrie 2022 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

15. La 17 noiembrie 2022, Procuratura Generală a Republicii Moldova a depus apel împotriva hotărârii instanței de fond, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii contestate, cu emiterea unei noi decizii de respingere a acțiunii.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

16. Prin decizia din 25 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău au fost respinse, ca fiind neîntemeiate, apelurile declarate de Galina Bornholdt, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de către Procuratura Generală a Republicii Moldova și s-a menținut hotărârea din 9 noiembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

17. La 10 ianuarie 2024, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a depus recurs împotriva deciziei din 25 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărâri de respingerea integrală a acțiunii, sau de modificare a hotărârii instanței de fond și deciziei instanței de apel, în partea încasării prejudiciului material, moral, și compensarea cheltuielilor de judecată, în sensul diminuării acestor sume corespunzător sumelor acordate în cauze similare de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului și de către instanțele judecătorești naționale.

18. În motivarea recursului, recurentul a menționat că interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție (art. 432 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă); prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție (art. 432 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă); hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor (art. 432 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă).

19. A specificat că instanțele inferioare au motivat formal hotărârile în partea invocării aplicabilității la caz a prevederilor art. 3 din Legea nr. 1545, fără a indica expres care condiții privitoare la prejudiciul reparabil sunt întrunite și interpretând în mod eronat raportat la circumstanțele cauzei semnificația de ilegalitate a acțiunilor organelor de urmărire penală aplicate în privința reclamantei. Astfel, instanțele de judecată eronat au admis acțiunea și au dispus încasarea prejudiciului cauzat, din contul bugetului de stat, în lipsa întrunirii la caz a uneia din condițiile privitoare la prejudiciul reparabil prevăzut de art. 3 din Legea nr. 1545.

20. Cu referire la suma dispusă spre încasare de către instanța de fond și menținută de instanța de apel, cu titlu de prejudiciul moral, a specificat că

este una exagerată raportată la jurisprudența uniformă a Curții Supreme de Justiție, în cauze similare. La aprecierea cuantumului prejudiciului moral, instanțele inferioare urmau să ia în considerare că reclamanta în cadrul procesului penal nu a fost reținută/arestată, fiindu-i aplicată cea mai blândă măsură preventivă, obligarea de a nu părăsi țara pe un termen de 30 de zile, că a deținut calitatea de bănuită, ulterior învinuită și inculpată.

21. A susținut că instanța de fond a dat o apreciere vădit nerezonabilă probelor anexate de reclamantă, or, înscrisurile prezentate indică faptul existenței unor probleme de sănătate cu care se confrunta reclamanta inclusiv pe parcursul pornirii urmăririi penale în privința, însă nefiind cauzate de organele de drept, ci de relațiile dificile avute cu membrii familiei sale. Respectiv, nu pot fi admise ca pertinente probele prezentate de reclamantă în justificarea prejudiciului moral, întrucât lipsește legătura de cauzabilitate dintre acțiunile organelor de urmărire penală și suferințele pretinse a fi cauzate prin acțiunile date.

22. Referitor la dispunerea încasării prejudiciului material, la fel hotărârea în această parte este arbitrară, or, în speță nu este întrunit niciunul din cazurile privitoare la prejudiciul reparabil stabilit de art. 3 din Legea nr. 1545, fapt ce duce la inaplicabilitatea art. 7 lit. g), e) în coroborare cu art. 13 alin. (1) din Legea nr. 1545, și nici nu au fost probate în mod corespunzător. La fel, instanțele de judecată au adoptat hotărâri arbitrare în partea compensării cheltuielilor de asistență juridică suportate la examinarea prezentei cauze, or, contrar art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă, au dispus adjudecarea integrală a cheltuielilor de asistență juridică, în contextul admiterii parțiale a acțiunii, precum și fără a fi probate în mod corespunzător, în prezența doar a bonului de plată și a mandatului avocaționale, contrar jurisprudenței Curții Supreme de Justiție, privind interpretarea art. 96 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în concordanță cu exigențele jurisprudenței CEDO, privind obligativitatea prezentării unui raport de activitate a avocatului, din care să rezulte lista detaliată a cererilor/acțiunilor efectuate de avocat în interesele clientului, timpul aferent și tariful aplicat întru probarea rezonabilității cheltuielilor suportate.

23. În drept, și-a întemeiat cererea de recurs în baza dispozițiilor art. 119 din Constituție, art. 13 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, art. 429 alin. (1), 430 lit. a), 434, 436, 437, 432

alin. (1) lit. a), b), e), art. 445 alin. (1) lit. b)/ lit. e) din Codul de procedură civilă.

24. La 11 ianuarie 2024, Galina Bornholdt, reprezentată de avocatul Adrian Cebotari, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 25 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acesteia, casarea integrală a deciziei instanței de apel, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

25. În argumentarea recursului a invocat că nu este de acord parțial cu decizia instanței de apel și hotărârea instanței de fond, deoarece instanțele de judecată nu au constatat pe deplin circumstanțele în partea ce ține de mărimea prejudiciului moral suportat în urma persecutării de către organul de urmărire penală, pe cauza similară.

26. Luând în considerare totalitatea circumstanțele de fapt, și având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințele morale cauzate, starea de stres și frustrare cauzate recurenței un timp îndelungat de 6 ani, a opinat că prejudiciului moral cauzat Galinei Bornholdt pentru atragerea ilegală la răspundere penală urmează a fi estimată la suma de 1 000 000 de lei. Instanțele inferioare au apreciat nerezonabil probele, nefiind constatate pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea corectă a cauzei, ce a generat emiterea unor hotărâri parțial neîntemeiate.

27. În drept, și-a întemeiat recursul în baza dispozițiilor art. 432 alin. (1) lit. e), art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

28. Art. 434 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. (2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

29. Art. 431 din Codul de procedură civilă:

„(1) Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție. (2) Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători. (3) Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție. (4) Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.”

30. Art. 440 din Codul de procedură civilă:

„(3) Dacă este considerat admisibil, completul examinează recursul în fond.”

31. Art. 442 din Codul de procedură civilă:

„(1) Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art.432. Instanța invocă, din oficiu, neatragera în proces a persoanelor ale căror drepturi sunt lezate prin hotărâre. (2) În recurs nu pot fi administrate noi probe, cu excepția celor care dovedesc cheltuielile de judecată și despăgubirile menționate la art.372 alin.(3). Aprecierea probelor dată de prima instanță și de instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeinic art.432 alin.(1) lit.e) sau în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului, prevederile art.372 se aplică în mod corespunzător. (3) Instanța de recurs este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor esențiale invocate în recurs.”

32. Art. 444 din Codul de procedură civilă:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art.432 alin.(1) lit.b) și e). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

33. Art. 445 din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța, după ce judecă recursul, este în drept: e) să admită recursul și să modifice decizia instanței de apel și/sau hotărârea primei instanțe.”

34. Art. 432 din Codul de procedură civilă:

„ (1) Recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție.”

35. Art. 373 din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. (2) În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces. (5) Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.”

36. Art. 12 din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța judecătorească soluționează cauzele civile în temeiul Constituției Republicii Moldova, al tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, al hotărârilor și deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului, al hotărârilor Curții Constituționale, al legilor organice și ordinare, al hotărârilor Parlamentului, al decretelor Președintelui Republicii Moldova, al hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, al actelor

normative ale ministerelor, ale altor autorități administrative centrale și ale autorităților administrației publice locale. În cazurile prevăzute de lege, instanța aplică uzanțele dacă acestea nu contravin ordinii publice și bunelor moravuri.”

37. Art. 118 din Codul de procedură civilă:

„(1) Fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.”

38. Art.121 din Codul de procedură civilă:

„Instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.”

39. Art. 5 din Codul de procedură civilă:

„(1) Orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.”

40. Art. 19 alin.(1)-(3) din Codul civil:

„În condițiile legii, persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial și nepatrimonial cauzat astfel. Se consideră prejudiciu patrimonial cheltuielile pe care persoana lezată le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat, distrugerea sau deteriorarea bunurilor sale (daună reală), precum și profitul ratat ca urmare a încălcării dreptului sau interesului recunoscut de lege (profit ratat). Se consideră prejudiciul nepatrimonial (prejudiciu moral) suferințele fizice și psihice, precum și diminuarea calității vieții. În cazul vătămării sănătății, prejudiciul nepatrimonial cuprinde, de asemenea, pierderea sau diminuarea unei capacități a corpului uman (prejudiciu biologic).”

41. Art. 1998 alin.(1) din Codul civil:

„Cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.”

42. Art. 2007 alin. (1) lit. a) din Codul civil:

„Prejudiciul cauzat persoanei prin acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanei responsabile, în cazul condamnării ilegale, tragerii ilegale la răspundere penală, aplicării ilegale a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea.”

43. Art. 2037 alin. (1) din Codul civil:

„Mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție

a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate.”

44. Art. 23 alin. (3) din Codul de procedură penală:

„Persoana achitată sau în privința căreia s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală ori încetarea urmăririi penale pe temei de reabilitare are dreptul să fie repusă în drepturile personale pierdute, precum și să fie despăgubită pentru prejudiciul care i-a fost cauzat.”

45. Art. 524 din Codul de procedură penală:

„Persoanele cărora, în cursul procesului penal, prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală sau ale instanțelor judecătorești, li s-a cauzat un prejudiciu material sau moral au dreptul la despăgubire echitabilă în conformitate cu prevederile legislației cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale instanțelor judecătorești.”

46. Art. 525 alin. (1) din Codul de procedură penală:

„Acțiunea pentru repararea prejudiciului poate fi inițiată în termen de trei ani de la data apariției dreptului la repararea prejudiciului conform prevederilor art. 6 din Legea nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.”

47. Art. 1 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545 din 25 februarie 1998:

„Prezenta lege constituie actul legislativ de bază care reglementează cazurile, modul și condițiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite comise în procesele penale și contravenționale de organele de urmărire penală, de procuratură și de instanțele judecătorești.”

48. Art. 2 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545 din 25 februarie 1998:

„În sensul prezentei Legi se definesc următoarele noțiuni: acțiuni ilicite - acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infrațiuni).”

49. Art. 3 alin.(1), (2) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545 din 25 februarie 1998:

„În conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală; b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității; c) efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; d) supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenționale de către instanța de judecată; e) efectuării măsurilor speciale de investigații cu încălcarea prevederilor legislației; f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare. (2) Prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcție de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură și din instanțele judecătorești.”

50. Art. 5 alin. (1), (2) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545 din 25 februarie 1998:

„Cauzele cu privire la repararea prejudiciului material și moral se examinează în conformitate cu normele de procedură civilă în vigoare. Organul care reprezintă statul în instanța de judecată pe această categorie de cauze este Ministerul Justiției; Cererea de chemare în judecată privind repararea prejudiciului se depune în termen de 3 ani de la data apariției dreptului la repararea prejudiciului.”

51. Art. 6 lit. a), b), c) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545 din 25 februarie 1998:

„Dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilit de prezenta lege, apare în cazul: a) devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare; b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeuri de reabilitare; c) adoptării de către instanța judecătorească a hotărârii cu privire la anularea arestului contravențional în legătură cu reabilitarea persoanei fizice; d) adoptării, de către judecătorul de instrucție, în condițiile art. 313 alin. (5) din Codul de procedură penală, în privința persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind declararea nulității actelor sau acțiunilor organului de urmărire penală sau organului care exercită activitate specială de investigații.”

52. Art. 7 lit. e) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545 din 25 februarie 1998:

„În cazurile menționate la art. 3, persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie sumele plătite de ea pentru asistența juridică.”

53. Art. 10 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545 din 25 februarie 1998:

„Dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea și în modul stabilite de prezenta lege apare în cazurile specificate la art. 6.”

54. Art. 11 alin. (1) – (3) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545 din 25 februarie 1998:

„Mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare: a) gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă; b) caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată; c) rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei; d) durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată; e) natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei; f) suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice; g) măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate; h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenție. Instanța de judecată va determina mărimea compensației și în baza criteriilor specificate la art.219 alin.(4) din Codul de procedură penală. În toate cazurile, instanța de judecată se va baza pe principiile compensării rezonabile și echitabile a prejudiciului moral.”

55. Art. 20 alin. (1), (2) din Constituție:

„Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

56. Art.53 alin. (2) din Constituție:

„Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

57. Sub aspectul termenului de declarare a recursurilor, Completul de judecată menționează că, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei în ședință publică la 25 octombrie 2023 (f.d.71, Vol. II), decizia

integrală fiind expediată în adresa participanților la proces, prin intermediul oficiului poștal, la 4 decembrie 2023 (f.d.86, Vol. II). Careva, date privind recepționarea acesteia la materialele cauzei lipsesc. Prin urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că recursul declarat de către Galina Bornholdt, reprezentată de avocatul Adrian Cebotari, la 11 ianuarie 2024, și respectiv de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, la 10 ianuarie 2024, se consideră depuse în termenul stabilit de art. 434 din Codul de procedură civilă (a se vedea pct.33).

58. Prin prisma dispozițiilor art. 444 din Codul de procedură civilă, la caz, examinarea cauzei civile în ordine de recurs s-a realizat fără înștiințarea și audierea participanților la proces.

59. Studiind materialele dosarului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge recursul declarat de Galina Bornholdt, reprezentată de avocatul Adrian Cebotari, de a admite recursul depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova cu modificarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond în partea cuantumului prejudiciului moral, în rest decizia și hotărârea urmează a fi menținută.

60. Inițial, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că pentru a verifica legalitatea deciziei contestate, fără a administra noi dovezi, va recurge la recapitularea esenței litigiului dedus judecării.

61. Din materialele cauzei rezultă că, la 3 noiembrie 2015, Vladimir Glavan a depus plângere la Procuratura Bălți, privind acțiunile Galinei Bornholdt (f.d.14, Vol. I).

62. Prin ordonanța din 1 decembrie 2015 a organul de urmărire penală a fost începută urmărirea penală, în baza art. 352¹ din Codul penal, în privința Galinei Bornholdt (f.d.15, Vol. I).

63. Prin ordonanța din 23 ianuarie 2016, Galina Bornholdt a fost recunoscută în calitate de bănuită (f.d.16, Vol. I).

64. Prin cererea din 11 aprilie 2016, reprezentantul Galinei Bornholdt, avocatul Tatiana Guțu, a solicitat scoaterea de sub urmărire penală în ordinea art. 247 din Codul de procedură civilă (f.d.17-18, Vol. I).

65. Prin ordonanța din 21 aprilie 2016, Galina Bornholdt a fost pusă sub învinuire, în baza art. 352¹ din Codul penal (f.d.19, Vol. I).

66. Prin ordonanța din 26 aprilie 2016, a fost respinsă cererea depusă în ordinea art. 247 din Codul de procedură penală, de reprezentantul Galinei Bornholdt, avocatul Tatiana Guțu (f.d.21-22, Vol. I).

67. Prin ordonanța din 10 iunie 2016 s-a dispus aducerea silită a Galinei Bornholdt (f.d.23-24, Vol. I).

68. Prin ordonanța din 10 iunie 2016 în privința Bornholdt Galinei s-a aplicat măsura preventivă sub formă de obligarea de a nu părăsi țara pe un termen de 30 zile (f.d.25, 27, Vol. I).

69. Prin ordonanța din 15 iulie 2016 s-a dispus refuzul în admiterea cererii depuse în baza art. 247 din Codul de procedură penală (f.d.28-29, Vol. I).

70. Prin răspunsul Procuraturii Republicii Moldova din 4 iulie 2018 se enumeră caracterul îndelungat și incomplet al urmăririi penale (f.d.30, vol. I).

71. Conform titlului executoriu din 10 martie 2016 emis de Curtea de Apel Bălți, s-a încasat de la Vladimir Glavan în beneficiul Galinei Bornholdt suma de 40 000 de Euro și cheltuielile de judecată 43 480 de lei. (f.d.31, Vol. I).

72. Prin încheierea executorului judecătoresc Bumbac Rodica din 3 august 2016 s-a primit spre executare documentul executoriu (f.d.32, Vol. I).

73. Prin ordonanța din 5 octombrie 2018 s-a completat acuzarea adusă Galinei Bornholdt și anume în baza art. 352¹, 190 alin. (4), art. 27, 190 alin. (5) din Codul penal (f.d.33, Vol. I).

74. La 26 octombrie 2018, avocatul Tatiana Guțu a depus plângere în baza art. 299¹ din Codul de procedură penală (f.d.35-39, Vol. I).

75. Prin demersul din 18 octombrie 2018 procurorul a solicitat aplicarea măsurii preventive în privința Galinei Bornholdt (f.d.41-45, Vol. I). Judecătoria Bălți, sediul Central, prin încheierea din 30 octombrie 2018 a respins demersul (f.d.46-48, Vol. I).

76. La 9 noiembrie 2018 procurorul în Procuratura Bălți, Bordei Natalia a respins cererea din 26 octombrie 2018 (f.d.40, Vol. I).

77. La 12 martie 2019 a fost emis rechizitoriul însoțit de lista actelor și expediată cauza penală instanței de judecată (f.d.49-67, Vol. I).

78. Prin ordonanța din 5 februarie 2021 procurorul a renunțat integral la învinuirea adusă inculpatei Galina Bornholdt pe capătul de acuzare în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 190 alin. (4), 27, 190 alin.(5) din Codul penal în legătură cu faptul că pe parcursul judecării cauzei a fost constatat temeiul prevăzut de art. 275 pct. 3) Codul de procedură penală și pe capătul de acuzare în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 352¹ alin.(1) din Cod penal în legătură cu faptul că pe parcursul judecării cauzei a fost

constatat temeiul prevăzut de art. 275 pct. 9) din Codul de procedură penală (f.d.120-127, Vol. I).

79. Prin sentința din 15 februarie 2021 a Judecătorei Bălți, sediul Central, devenită irevocabilă prin neatacare, Galina Bornholdt învinuită în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin.(4), 27, 190 alin. (5) din Codul penal, a fost achitată, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii. Procesul penal de învinuire a Galinei Bornholdt în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 352¹ alin.(1) din Codul penal, a fost încetat în temeiul art. 391 alin.(1) pct. 6) din Codul de procedură penală, fiindcă există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală (f.d.128-132, Vol. I).

80. Galina Bornholdt considerând că la caz, sunt întrunite condițiile răspunderii morale și materiale cauzate în urma acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, a înaintat prezenta acțiunea în baza Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

81. Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a ajuns la concluzia admiterii parțiale a acțiunii depuse de Galina Bornholdt și a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul Galinei Bornholdt suma de 1 700 de Euro, conform cursului oficial la momentul executării hotărârii judecătorești cu titlu de cheltuieli suportate în legătură cu chemările în organul de urmărire penală, procuratură, instanță de judecată. A încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul Galinei Bornholdt suma de 100 000 lei cu titlu de prejudiciu moral. A încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul Galinei Bornholdt suma de 4 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate în cauza penală. A încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul Galinei Bornholdt suma de 10 000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate în prezenta cauză. În rest, a respins acțiunea ca fiind neîntemeiată.

82. Judecând apelurile declarate de Galina Bornholdt, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de către Procuratura Generală a Republicii Moldova, Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 25 octombrie 2023 le-a

respins și a menținut hotărârea din 9 noiembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

83. Ținând cont de limitele judecării apelului, precum și având în vedere specificul obiectului acțiunii în cauză, se va remarca că în scopul stabilirii temeiniciei sau netemeiniciei hotărârii contestate, instanța de apel avea obligația de a pătrunde în esența criticilor aduse de către apelanții în dezacordul cu hotărârea primei instanțe și de a se expune pe marginea tuturor motivelor invocate de acesta.

84. Astfel, în argumentarea soluției instanța de apel a reținut că prima instanță corect a apreciat circumstanțele cauzei și a concluzionat că Galina Bornholdt este în drept de a pretinde repararea prejudiciului cauzat în urma acțiunilor ilegale ale organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești, or, în privința ultimei a fost emisă o sentință de achitare în temeiul art. 275 pct.3 din Codul de procedură penală, pe motiv că fapta ultimei nu întrunește elementele constitutive a unei infracțiuni, ceea ce constituie un temei al reabilitării persoanei, și prin prisma art. 284 din Codul de procedură penală, în temeiul art. 6 lit. a) din Legea nr. 1545-XII din 25 februarie 1998, ultima este în drept de a-i fi reparat prejudiciul. Or, prin acuzarea sa în faptele descrise în rechizitoriul procurorului, Galinei Bornholdt i-au fost încălcate drepturile fundamentale garantate de art. 5 CEDO – Dreptul la libertate și siguranță.

85. Instanța de apel luând în considerare principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințele morale cauzate, starea de stres și retrăirile suportate de către Galina Bornholdt, provocate prin intentarea în privința ultimei a urmăririi penale și înaintarea neîntemeiată al acuzărilor, a conchis că prima instanță corect a stabilit prejudiciul moral în mărime de 100 000 de lei, sumă ce corespunde cu caracterul și gravitatea suferințelor psihice suportate de ultima.

86. Referitor la pretențiile reclamantei privind compensarea sumei de 8 900 de lei și 1 671,9 de Euro cu titlu de prejudiciu material, instanța de apel a stabilit că revendicările acestea sunt întemeiate prin prisma faptului că Galina Bornholdt a fost prezentă la organul de urmărire penală, la ședințele de judecată, deși muncea în Germania, fapt pentru care a suportat cheltuieli de deplasare, inclusiv cheltuieli de traducerea acestora, iar probele prezentate în acest sens, cumulativ, nu atestă întreg prejudiciul material revendicat.

87. Cu referire la solicitarea reclamantei Bornholdt Galina privind încasarea prejudiciului material, în mărime de 4 000 de lei suportat în cauza penală și cheltuielile de asistență juridică în prezenta cauză în mărime de 10 000 de lei, instanța ierarhic inferioară a considerat că prima instanță corect a dispus admiterea pretenției respective pe motiv că reclamanta a demonstrat cu certitudine temeinicia acestor pretenții, prezentând bonurile de plată seria XL nr. 088339 din 21 ianuarie 2016 și bonul de plată seria PL nr. 527897 din 21 februarie 2022.

88. Instanța de apel a concluzionat că prima instanță, la încasarea cheltuielilor pentru asistență juridică, a ținut cont de complexitatea cauzei, de faptele stabilite, de volumul de lucru, apreciind necesitatea cheltuielilor, realmente angajate și rezonabile ca mărime, fapt pentru care just a stabilit că cheltuielile de asistență juridică suportate de Galina Bornholdt urmează a fi recuperate, în mărime de 4 000 de lei în cauza penală și 10 000 de lei în prezenta cauză, considerându-le ca fiind cheltuieli necesare, care au fost în mod real suportate, în limita unui quantum rezonabil, ținând cont, totodată, și de complexitatea prezentei cauze.

89. Analizând materialele dosarului în raport cu normele juridice pertinente la caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că instanțele de judecată ierarhic inferioare, au stabilit corect raportul juridic litigios, au identificat corect normele ce-l guvernează și au stabilit corect natura drepturilor încălcate. Însă, la stabilirea quantumului sumei ce urmează a fi încasată cu titlu de reparare a prejudiciului moral pentru încălcarea drepturilor reclamantei prin acțiunile ilegale ale autorităților statului, nu s-a ținut cont de jurisprudența constantă națională pe marginea acestei categorii de litigii, precum și de criteriile de determinare a mărimii compensației pentru prejudiciul moral cauzat.

90. Completul de judecată menționează că, în baza materialului probator administrat la dosar, s-a constatat că, Galina Bornholdt în cadrul urmăririi penale a fost pusă sub învinuire de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin.(4), 27, 190 alin. (5), art. 352¹ alin.(1) din Codul penal. Iar, prin sentința din 15 februarie 2021 a Judecătoria Bălți, sediul Central, devenită irevocabilă, Galina Bornholdt învinuită în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin.(4), 27, 190 alin. (5) din Codul penal, a fost achitată, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii. Procesul penal de

învinuire a Galinei Bornholdt în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 352¹ alin.(1) din Codul penal, a fost încetat în temeiul art. 391 alin.(1) pct. 6) din Codul de procedură penală, fiindcă există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.

91. În conformitate cu art. 66 alin. (3) din Codul de procedură penală, în cazul în care învinuirea nu a fost confirmată, învinuitul sau, după caz, inculpatul are dreptul la reabilitare. Iar, în conformitate cu art.390 alin. (3) din Codul de procedură penală, sentința de achitare duce la reabilitarea deplină a inculpatului.

92. Astfel, prin faptul achitării Galinei Bornholdt, aceasta a fost reabilitată, fapt ce atestă cu certitudine că organul de urmărire penală a încălcat principiul general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi urmărită penal, trasă la răspundere și judecată, împrejurare ce generează în temeiul art. 6 lit. a) și b) al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, angajarea răspunderii patrimoniale a Statului pentru prejudiciul material și moral cauzat prin această încălcare.

93. Întru desființarea acestei concluzii nu poate fi reținut argumentul Ministerului Justiției al Republicii Moldova precum că, în speță nu sunt întrunite cumulativ condițiile de atragere a răspunderii patrimoniale a statului, or, la caz, aceste condiții se întrunesc prin faptul pornirii urmăririi penale, punerii sub învinuire a Galinei Bornholdt și ulterior achitării din motivul că în acțiunile acesteia lipsesc elementele infracțiunii prevăzute de art. 27 și art. 164 alin. (2) lit. e) și lit. g) din Codul penal.

94. Succesiv, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție subliniază că mărimea concretă a compensației se determină, având la bază unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral și anume criteriul echității, care exprimă că suma adjudecată trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire. Totodată, instanța de judecată va determina mărimea compensației și în baza criteriilor specificate la art. 219 alin.(4) din Codul de procedură penală. În toate cazurile, instanța de judecată se va baza pe principiile compensării rezonabile și echitabile a prejudiciului moral.

95. Astfel, în raport cu toate aceste criterii, ținând cont de perioada aflării Galinei Bornholdt sub urmărirea penală și examinării cauzei penale în

instanță – aproximativ cinci ani și consecințele pe care aceasta le-a avut, odată ce nu a fost reținută sau arestată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție apreciază că suma de 50 000 de lei, reprezintă o reparație echitabilă și respectă principiul proporționalității și justul echilibru între valorile lezate și suma acordată.

96. De asemenea, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că susținerile reclamantei în sensul că acțiunile desfășurate de organul de urmărire penală, procuratură și instanțele judecătorești în perioada urmăririi penale și examinării cauzei penale intentate ilegal în privința sa, în baza art. 190 alin.(4), 27, 190 alin. (5), art. 352¹ alin.(1) din Codul penal, i-au lezat drepturile și libertățile sale fundamentale și că vătămarea acestor drepturi rezidă într-un prejudiciu moral, sunt corecte, dar în circumstanțele speței ele nu justifică existența unui prejudiciu moral atât de mare precum l-a solicitat Galina Bornholdt și l-au reținut instanțele ierarhic inferioare.

97. Prejudiciul moral constă în efectul negativ suferit ca urmare a faptei ilicite a organului de urmărire penală, prin care s-a adus atingere unor drepturi personale nepatrimoniale. Astfel, daunele morale pot fi acordate în ipoteza în care se încalcă valorile ocrotite de legea fundamentală privind demnitatea, onorarea, și alte valori sociale. Pe de altă parte, deși este real că stabilirea cuantumului despăgubirilor echivalente unui prejudiciu moral presupune o anumită aproximare, instanța trebuie să aibă criteriile de apreciere precum: consecințele negative suferite de cel în cauză pe plan fizic și emoțional, importanța valorilor morale lezate, măsura în care acestea au fost afectate.

98. În așa mod, atât prima instanță cât și instanța de apel apreciind corect circumstanțele cauzei și valorificând prejudiciul moral suportat de reclamantă în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, au admis parțial acțiunea, însă suma de 100 000 de lei, încasată de instanța de fond și menținută de instanța de apel este una exagerată și excesivă în raport cu criteriile stabilite la caz și principiul general al echității. Or, la caz, deși perioada aflării Galinei Bornholdt sub urmărirea penală și examinării cauzei penale în instanță a constituit aproximativ cinci ani, aceasta în perioada respectivă nu a fost reținută, iar măsura preventivă – obligarea de a nu părăsi țara, i-a fost aplicată doar pentru o perioadă de 30 de zile.

99. Respectiv, având în vedere că despăgubirile pentru prejudiciul moral trebuie să fie juste, raționale și echitabile, adică trebuie stabilite în așa fel, încât să asigure efectiv o compensare suficientă și nicidecum exagerată a prejudiciului moral cauzat, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reiterând conchide că suma de 50 000 de lei reprezintă o sumă rezonabilă, care va acorda o evaluare pertinentă daunelor compensatoare, fiind în corespundere cu caracterul și gravitatea suferințelor psihice suportate de către reclamant, în urma acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală ale procuraturii și ale instanțelor de judecată. Această valoare este de natură să ofere reclamantei satisfacție pentru prejudiciile morale suferite, cu respectarea principiului proporționalității.

100. Un mecanism similar de analiză, este adoptat și de Curtea Europeană a Drepturilor Omului care, atunci când stabilește cuantumul despăgubirilor datorate de stat pentru încălcarea unui drept garantat de Convenția pentru apărarea drepturilor omului, statuează în echitate, considerând ca fiind întemeiate cererile de acordare a unor despăgubiri bănești pentru prejudiciul moral și fizic suferit pe perioada în cauză. Or, scopul acordării daunelor morale constă în realizarea, în primul rând a unei satisfacții morale pentru suferințele de același ordin, iar nu a unei satisfacții patrimoniale.

101. De altfel, fiind vorba de prejudicii morale, ele nu pot fi reparate strict prin echivalentul lor în bani, întrucât valorile ocrotite nu pot fi evaluate în bani, existând practic o incompatibilitate între natura nepatrimonială a prejudiciului și caracterul patrimonial al despăgubirii. Deci, în această parte decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe urmează a fi modificate prin micșorarea cuantumului despăgubirii morale de la 100 000 de lei până la 50 000 de lei, fiind pe măsură de a atenua suferințele psihice și fizice cauzate reclamantei, precum și fiind echitabilă și nicidecum exagerată sau diminuată pentru prejudiciul suferit de către ultima, această despăgubire fiind corespunzătoare și criteriilor de despăgubire stabilite de Curtea Europeană a Drepturilor Omului prin jurisprudența sa constantă (cauza Șarban vs Republica Moldova și cauza Ceaicovschi vs Republica Moldova).

102. În context, este de menționat și jurisprudența națională în materia interpretării normelor legale aplicabile spețelor ce vizează aceeași problemă, spre exemplu: cauza Serghei Creciun vs Ministerul Justiției al RM – dosar nr. 2ra-1012/23.

103. Cât privește trimiterea recurenței Galina Bornholdt la practica judiciară, și anume cauza Domnica Manole vs Ministerul Justiției al RM, completul de judecată menționează că aceasta este distinctă de prezentul litigiu, în partea circumstanțelor, temeiurilor de fapt, respectiv nu pot fi reținute drept cauze similare în scopul emiterii unei soluții identice.

104. Cu referire la pretenția reclamantei privind compensarea sumei de 8 900 de lei și 1 671, 9 de lei cu titlu de prejudiciul material, Completul de judecată conchide că, prin prisma art. 7 lit. e) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545 din 25 februarie 1998, instanțele ierarhic inferioare întemeiat au ajuns la concluzia temeinice a acesteia.

105. Referitor la cerința din acțiune privind încasarea cheltuielilor de judecată suportate cauza penală, în mărime de 4 000 de lei, precum și în prezenta cauză, în sumă de 10 000 de lei, instanța de recurs consideră că sumele dispuse spre încasare în acest sens de către instanțele ierarhic inferioare, sunt rezonabile și proporționale, la stabilirea cuantumului acestora ținându-se cont de esența cauzei penale/prezentei spețe și munca efectiv depusă de avocat.

106. Așadar, în temeiul celor constatate, instanța de recurs apreciază ca neîntemeiate și respinge argumentele recurențelor invocate în confirmarea ilegalității actelor judecătorești de dispoziție contestate și susținerea cererilor de recurs. De altfel, recursurile în cauză conțin obiecții de fapt și de drept, care deja au fost studiate și verificate de către instanța de apel, primind o apreciere corespunzătoare.

107. Din considerentele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează de a respinge recursul declarat de Galina Bornholdt, reprezentată de avocatul Adrian Cebotari, de a admite recursul depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, cu modificarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, în partea reparării prejudiciului moral, prin micșorarea cuantumului acestuia, în rest, menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe.

108. În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. e), (3) din Codul de procedură civilă

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Respinge recursul depus de Galina Bornholdt, reprezentată de avocatul Adrian Cebotari.

Admite recursul depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Modifică decizia din 25 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 9 noiembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Galina Bornholdt împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului material și moral, după cum urmează: Se încasează din contul bugetului de stat, gestionat de Ministerul Finanțelor, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul Galinei Bornholdt suma de 50 000 (cincizeci mii) de lei, cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, menține decizia din 25 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 9 noiembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Gheorghe Stratulat